

Smalle waterpest

Elodea nuttallii

Laatste update: 2-2-2023

Smalle waterpest is een ondergedoken waterplant met stengels die 4 meter lang kunnen worden. De smalle, lijnvormige bladeren (maximaal 2 mm breed) met spitse punt staan met 3 of 4 stuks in een krans. De plant bloeit in de periode mei tot en met augustus met kleine witte bloemen.

Smalle waterpest lijkt op andere waterpesten, zoals egeria, hydrilla, brede waterpest en verspreidbladige waterpest. Een tabel met de verschillen tussen de diverse soorten waterpest vindt u [hier](#).

Foto: Edu Boer (NVWA)

1. Aanwezigheid en effect in Europa

Stand van zaken in 2023

Smalle waterpest is gevestigd in België, Bulgarije, Denemarken, Duitsland, Finland, Frankrijk, Hongarije, Ierland, Italië, Kroatië, Luxemburg, Nederland, Noorwegen, Oostenrijk, Polen, Roemenië, Slovenië, Slowakije, Tsjechië, Verenigd Koninkrijk, Zweden en Zwitserland. De verwachting is dat de plant zich kan vestigen in alle EU-landen.

Effect op biodiversiteit en ecosysteem

Smalle waterpest is een zeer snelle groeier die sloten, kleine kanalen of vijvers geheel kan opvullen. De plant kan zeer dominant worden waardoor de oorspronkelijke waterplanten worden verdrongen. Dit heeft ook invloed op populaties van ongewervelde dieren en vissen. Afsterven van de plantenmassa kan leiden tot zuurstoftekort en tot meer voedingsstoffen in het water. Dit kan weer algenbloei tot gevolg hebben. Smalle waterpest heeft ook een negatief effect op de waterkwaliteit doordat het zware metalen uit de bodem kan opnemen die zo weer in het water terechtkomen.

Smalle waterpest kan zich vestigen in gebieden met een hoge ecologische waarde, zoals Natura 2000-gebieden.

Effect op ecosystemendiensten

Smalle waterpest kan een zeer dichte vegetatie vormen die de doorstroming van water ernstig belemmert. Hierbij kan overlast ontstaan doordat smalle doorgangen zoals duikers verstopt raken. Bij dichte vegetatie ondervinden pleziervaart, zwemmers en sportvisserij hinder. Voor de scheepvaart, die doorgaans niet van dergelijke kleine wateren gebruikmaakt, levert het geen problemen op.

Na schoning van een watergang kan smalle waterpest deze zeer snel weer vullen.

Deze effecten waren aanleiding voor plaatsing van de smalle waterpest op de [Unielijst](#) van [EU-verordening 1143/2014](#).

2. Aanwezigheid en effect in Nederland

Stand van zaken in 2023

Smalle waterpest komt wijdverspreid voor in Nederland.

Effecten

Zie onder '1. Aanwezigheid en effect in Europa'.

Een mogelijk positief effect is dat deze plant ook groeit ook in wateren waar voorheen geen waterplanten aanwezig waren.

3. Wet- en regelgeving

Smalle waterpest staat sinds augustus 2017 op de Unielijst van invasieve exoten ([EU-verordening 1143/2014](#)). Een soort die op de Unielijst staat mag onder andere niet meer worden verhandeld en gehouden in EU-lidstaten. Verder geldt voor lidstaten de plicht om in de natuur aanwezige populaties op te sporen, te verwijderen, of als dat niet lukt, zodanig te beheersen dat verspreiding en schade zoveel mogelijk wordt voorkomen. Het houden van deze soorten in botanische collecties is alleen mogelijk voor (wetenschappelijk) onderzoek of ex-situ bewaring. Hiervoor moet een vergunning worden aangevraagd bij [RVO.nl](#).

4. Wat te doen?

Smalle waterpest werd verkocht als zuurstofplant voor aquaria en vijvers. Deponeer overtollige planten van deze en andere soorten waterplanten altijd in de gft-container of op de composthoop in uw eigen tuin. Gooi waterplanten nooit in openbaar water, omdat de plant zich zal gaan verspreiden en schade veroorzaken.

Bij bestrijding moeten de planten zo volledig mogelijk verwijderd worden waarbij fragmentatie moet worden voorkomen. De zomer is hiervoor de beste periode omdat hergroei dan beperkt blijft. Informatie over mogelijke managementmaatregelen is te vinden in dit [rapport](#).

Meldingen van de smalle waterpest in de natuur kunnen worden doorgegeven via [waarneming.nl](#).

5. Meer informatie

Oorsprongsgebied

Smalle waterpest komt oorspronkelijk uit de Verenigde Staten.

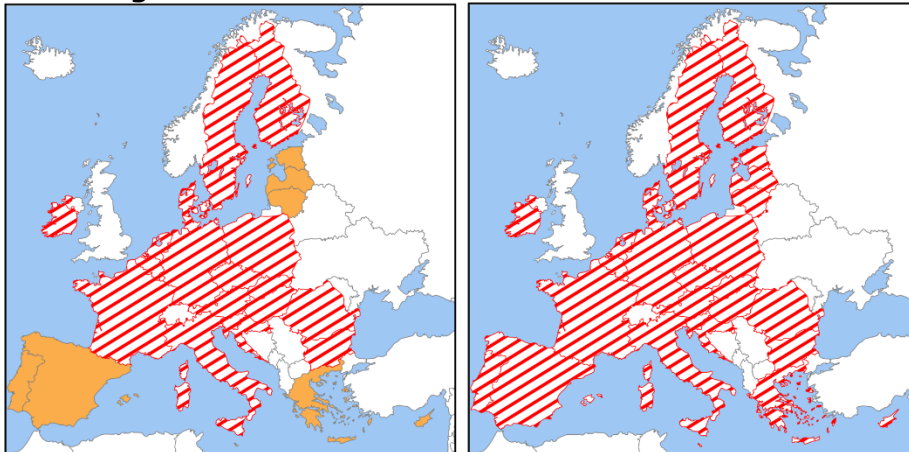
Habitat

Smalle waterpest komt in alle soorten wateren voor, behalve in voedselarm, carbonaatarm of zeer brak water. De plant is vooral dominant in ondiep water dat voedselrijk is, veel carbonaat bevat en waarvan de zuurgraad neutraal tot basisch is. In grote, diepe wateren wordt deze plant alleen gevonden aan randen waar minder waterbeweging is.

Introductieroute Europa

Smalle waterpest werd in Europa, tot de plaatsing op de Unielijst, verkocht als waterplant voor aquaria en vijvers. Doordat mensen planten in openbaar water uitzetten, is de plant in de natuur gekomen. Mogelijk vindt er ook natuurlijke verspreiding vanuit vijvers plaats via watervogels.

Aanwezigheid in de EU

Links: Gevestigd in de EU in 2023 (rood gearceerde landen), rechts: mogelijke vestiging in de EU (rood gearceerde landen). In oranje zijn de overige EU-lidstaten aangegeven. Bron: [CABI, 2023](#). [Elodea nuttallii](#).

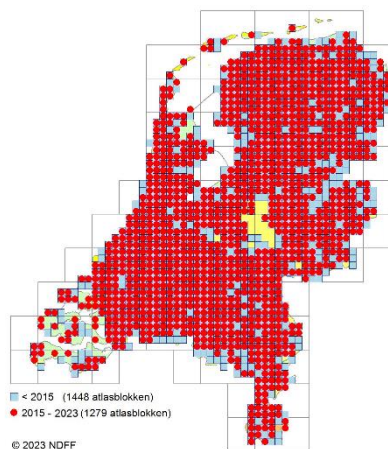
Introductieroute Nederland

Smalle waterpest werd tot de plaatsing op de Unielijst verkocht als snelgroeende zuurstofplant voor aquaria en vijvers.

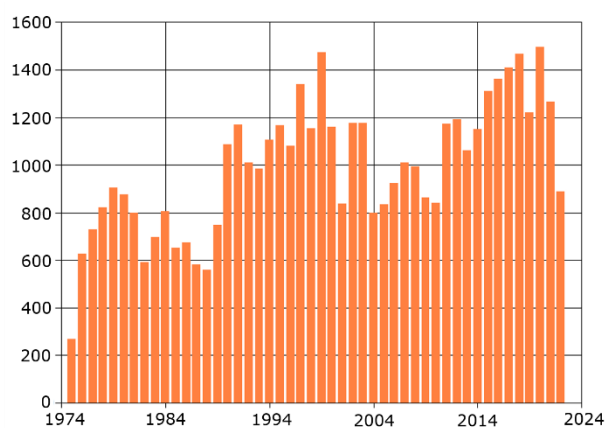
Aanwezigheid in Nederland

Stand van zaken in 2023: smalle waterpest komt wijdverspreid voor in Nederland. In Zeeland, op de Veluwe en op een aantal Waddeneilanden komt de plant minder vaak voor.

Eerste waarneming in de Nederlandse natuur: 1941.

Verspreiding van de smalle waterpest. Bron: verspreidingsatlas.nl

Aantal km-hokken waaruit de smalle waterpest in een jaar is gemeld. Niet gecorrigeerd voor waarnemersinspanning. Vooral verwilderde plantensoorten lijden hierdoor sterker toe te nemen dan in werkelijkheid het geval is. Bron: verspreidingsatlas.nl.

Kans op introductie, vestiging en verspreiding

De kans op nieuwe introducties van smalle waterpest in de natuur is verminderd sinds de plaatsing op de EU-lijst in 2017.

Smalle waterpest heeft zich al gevestigd in Nederland. Natuurlijke verspreiding over grotere afstanden vindt plaats door stengelfragmenten die met water meedrijven. Ook vindt verdere verspreiding door mensen plaats, bijvoorbeeld via niet goed schoongemaakte onderhoudsmachines, boten en hengeluitrusting. Verspreiding door zaad vindt niet plaats omdat er in Nederland alleen vrouwelijke planten voorkomen.

6. Risicobeoordeling

[Europese risicobeoordeling](#)

Expertpanelbeoordeling 152 invasieve Exoten, 2015. NVWA. [Bijlage Datasupplement 6: Planten \(zoetwater\)](#)

7. Bronnen

- CABI, 2023. [Elodea nuttallii](#). In: Invasive Species Compendium. Wallingford, UK: CAB International. Bezocht op 2-2-2023.
- Hussner, A. 2017. [Information on measures and related costs in relation to species included on the Union list: Elodea nuttallii](#). Technical note prepared by IUCN for the European Commission.
- Josefsson, M. 2011. [NOBANIS - Invasive Species Fact Sheet – Elodea canadensis, Elodea nuttallii and Elodea callitrichoides](#) – From: Online Database of the European Network on Invasive Alien Species – NOBANIS www.nobanis.org. Bezocht op 2-2-2023.
- Nederlands Soortenregister. [Smalle waterpest](#). Bezocht op 2-2-2023.
- Q-bank. [Elodea nuttallii](#). Bezocht op 2-2-2023.
- verspreidingsatlas.nl. Bezocht op 2-2-2023.